

Protokoll 5/2023

fört vid Rådet till skydd för Stockholms skönhets
sammanträde måndagen den 8 maj 2023 kl. 13:30-16:30,
Samuel Owen, Hantverkargatan 3D

Övriga närvarande	Inga Varg Ordförande Leif Bolter Katarina Borg Elisabet Jermsten Desirée Johansson Måns Lönnroth Monica Muro de Santa Cruz Helena Nilsson Lannegren Catharina Nolin Knut Weibull Monica Hector Protokollförare Susanne Höglin Handläggare Henrik Nerlund Sekreterare Malin Myrin Adjungerad Jonas Althage Föredragande §7 Staffan Sundström Föredragande §7 Matilda Toft Föredragande §8 Anna Olmårs Föredragande §10 Maria Engelbrekts Föredragande §10
Justerare	Catharina Nolin
Datum för justering	
Paragraf	§§1-13
Protokollförare	Monica Hector

§ 1 **Dagordning samt val av justerare**

Beslut

Valdes ledamot C Nolin att tillsammans med ordförande justera protokollet. Beslöts uppta ärenden i ordningen: 1-6, 9, 7, 8, 10, 11-13.

§ 2 **Nästa sammanträdesdag**

Beslut

Erinrades att Skönhetsrådet sammanträder 29 maj 2023, kl. 13.30.

§ 3 **Nästa delegationssammanträde**

Beslut

Erinrades att Skönhetsrådets delegerade sammanträder 22 maj 2023, kl. 13.30.

§ 4 **Protokoll fört vid sammanträde 2023.03.27**

Beslut

Anmälades att protokoll fört vid rådets ordinarie sammanträde 2023.03.27 justerats i vederbörlig ordning.

§ 5 **Protokoll fört vid sammanträde 2023.04.17**

Beslut

Anmälades att protokoll fört vid rådets delegationssammanträde 2023.04.17 justerats i vederbörlig ordning.

§ 6**Anmälningar för kännedom****Anmälda handlingar**

- (Signerad) Adlern Mindre 34, LED-skylt, 2022-19889
- (Signerad) Avskriften 6, planärende på granskning, 2022-08252
- (Signerad) Akterspegeln 18, planärende på granskning, 2022-06450
- Reklamskyltar på stadsgatorna, svar med e-post samt SR 2019/258 bifogad
- (Signerad) Kungliga trädgården 7, tidsbegränsat lov 2023.06.07 - 2023.06.14, vepa/allmän reklamplats, dnr 2023-02525
- (Signerad) Astrid 17, planärende på granskning, 2022-06229
- (Signerad) Kungliga trädgården 7, kompletterande yttrande angående tidsbegränsat lov 2023.06.07 - 2023.06.14, vepa/allmän reklamplats, dnr 2023-02525
- (Signerad) Kavelbron, planärende på granskning, 2020-08671
- Rådet: Protokollsutdrag från kommunfullmäktiges sammanträde 2023-03-20 §10. Valärende (avsägelse samt fortsatt vakans), KS 2023/4
- Granskningsutlåtande GDPR
- (Signerad) Bykkaret 3, planärende på granskning, 2021-03731
- Luftpump på gatufasad i Gamla Stan, svar med e-post
- (Signerad) Kungsholmen 2:2, förtöjning av fartyg/pråm med restaurangverksamhet och padelbana, 2023-02967
- Svärdskiftet 20, meddelande efter granskning, 2021-13913
- (Signerad) Kyrksjöbacken 46, planärende på granskning, 2022-03755
- (Signerad) Ulvsunda 1:1, (Pumpstation Exergi), planärende på granskning intill Linta Gårdsväg, 2019-03328
- (Signerad) Storken 13, planärende på granskning, 2020-14414
- (Signerad) Öskaret 1, planärende på granskning, 2020-14079
- Kattsäkring/in-nätning av balkonger, svar med e-post
- Protest mot nybyggnation vid Stjärnsundsgatan i Ormkärr, Hagsätra. Svar med e-post samt SR 2023/79 bifogad
- Stockholms nya blinkande och låtande soptunnor, svar med e-post samt SR 2021/233 bifogad
- Hötorget, ett torg i förfall. Svar med e-post

- Rädda Rålis - Yttrande samråd tunnelbaneramp längs Rålambshovsparken - svar med e-post
- Rådet: Revision av kommunstyrelsens verksamhet under år 2022, årsrapport från stadsrevisionen, RVK 2023/4
- Nya bänkar Strandvägen, svar med e-post
- Nedklottrad och stängd kiosk på Årsta torg, e-post vidarebefordrad till stadsbyggnadskontoret
- (Signerad) Hägern Större 14, LED-nät på fasad vid Sergels torg, 2023-02814-575
- (Signerad) Tobaksmonopolet 2, (återremiss), rivning och nybyggnad av portalbyggnad m.m., 2022-08840-575
- (Signerad) Båtvaggan 1, del av Sätra 2:1, planärende på granskning nr 2, 2017-19118
- (Signerad) Rimsmidaren 15, planärende på granskning, 2020-16557
- Moderna och fula hus i enhetliga kvarter från förra sekelskiftet, svar med e-post

§ 7

Skyfallsstrategi för Stockholm samt information om skyfallsplats på Östermalmsgatan

Upptogs till behandling ärende avseende Skyfallsstrategi för Stockholm samt information om skyfallsplats på Östermalmsgatan. Jonas Althage, skyfallsstrateg, trafikkontoret och Staffan Sundström, konsult, Sweco, redogjorde för respektive fråga.

SR 2023/104

Beslut

Tackade ordförande Jonas Althage och Staffan Sundström för intressant information om stadens skyfallsstrategi och projektet på Östermalmsgatan.

Lades ärendet till handlingarna.

Sammanfattning av ärendet

Jonas Althage, skyfallsstrateg på trafikkontoret, redogjorde för stadens styrdokument. Stadens prioritering i riskarbete är att skydda liv och hälsa, att upprätthålla samhällsviktiga funktioner, undvika skador med betydande miljöpåverkan samt att skydda stadens egendom och verksamhet. Ansvaret för arbetet med skyfallsåtgärder delas av stadsledningskontoret, Stockholm Vatten och Avfall AB, trafikkontoret, miljöförvaltningen, exploateringskontoret, stadsbyggnadskontoret samt av stadsdelsförvaltningarna.

I handlingsplanen för klimatanpassning 2022-2025 utpekas klimatrisker i form av skyfall/extrema regn och höga temperaturer. Regnen kommer inte bli fler, snarare färre men kraftigare. Prognoser visar på 25-40% ökning för mest extrema regn fram till 2100. Exempel på en plats i Stockholms innerstad som skulle drabbas vid skyfall är Sveavägen i höjd med Rådmansgatan. Platsen har både på 1940- och 1980-talet drabbats hårt av översvämning i samband med skyfall. Då det både finns nedgångar till tunnelbanan och schakt av teknisk art kan ett skyfall med höga vattennivåer få allvarliga konsekvenser för framkomligheten, tunnelbanan och för fastighetsägarna i närområdet. I detta fall är det Region Stockholm som i första hand måste bygga bort riskerna.

I övrigt framhöll föredragaren att samordning samt ett långsiktigt arbete kommer att ge bättre resultat än enskilda högprofilerade projekt. T.ex. att i teknisk handbok få in hur man vid nyanläggning eller ombyggnad av gång- och cykelstråk bygger permeabla ytor och underbygger med material som kan ta hand om stora vattenmängder.

Staffan Sundström, konsult, berättade om den åtgärdsplan för skyfallshantering som togs fram 2020 tillsammans med stadens dåvarande skyfallsstrateg. Platserna som valdes var KTH, Lill-Jansplan, Östermalmsgatan, Jarlaplan - Parken, Jarlaplan - Rondellen samt Birger Jarlsgatan (Thaikiosken). Östermalmsgatan valdes till slut ut som första projekt, inriktningen är byggstart hösten 2023.

Den utvalda platsen, en lutande vändplan med parkering längre upp längs gatan, ligger i korsningen Östermalmsgatan/Birger Jarlsgatan. En möbleringszon som förhindrar fordonspassage utgörs av några pollare samt två soffor och en skräpkorg. På södra finns en buskplantering med intilliggande soffor. Trottoar och möbleringszon utgörs av betongplattor och granitkantstöd.

Förslaget innebär att platsen görs om till en grönskande platsbildning. Marknivån höjs något för att kunna rymma seriekopplade magasin för dagvatten. Murar tar upp höjdskillnaden som skapas genom höjningen av marknivåerna och fungerar även som fallskydd. Muren blir delvis i sådan höjd att den kommer att fungera som yta att sitta på. Sju nya träd planteras för att skapa ett grönt och skuggande tak till den nya platsen. Markbeläggning av betongplattor med enstaka stråk av bjärlövsgranit. Bjärlövs- och bohusgranit återkommer också i murarna med både kryssharnad och råkilad yta. Specialdesignade handledare och planteringsräcken ger platsen en mer unik karaktär. En öppenplantering med träd, buskar och perenner synliggör dagvattenhanteringen och skänker blomsterprakt. Bänkar placeras under träden samt nedanför muren. Befintliga gångbanor utmed angränsande fasader behålls och rustas

med nya betongplattor. Tanken är att det tas fram ett gestaltningselement som sedan ska återkomma i flertalet skyfallsprojekt inom Stockholms stad.

Rådet ställde sig mycket positivt till inriktningen att skyfallsåtgärder ska tillföras stadsmiljön på ett sätt som innebär att de blir till kännetecken för platser som utformats för ändamålet.

§ 8

Strandärten 22, förslag till detaljplan, 2022-04072

Genom remiss hade stadsbyggnadskontoret begärt Skönhetsrådets yttrande över Strandärten 22, förslag till detaljplan, 2022-04072. Matilda Toft, stadsbyggnadskontoret, redogjorde för ärendet.

SR 2023/95

Beslut

Beslöt Skönhetsrådet tillstyrka förslag till detaljplan med erinran om att byggnaden mot Mäster Karls väg ska utgå till förmån för en större bostadsgård.

Uppdrogs åt kansliet att besvara ärendet.

Sammanfattning av ärendet

Planförslaget innebär att tre nya bostadshus uppförs på platsen för en tidigare byggvaruhandel i Hässelby Villastad. Byggnaderna föreslås variera i fyra till fem våningar och placeras så på den triangulära tomten att två huskroppar följer Lövstavägen och en Mäster Karls väg. Ett av motiven till placeringen är det i översiktsplanen utpekade urbana stråk som framtidens Lövstaväg ska vara en del av. Planområdets norra del gränsar mot bostadsområdet Smedshagen som uppfördes under 1980-talet med Johan Nyrén som ansvarig arkitekt. På de befintliga parkeringsytorna som omger bostadsområdet pågår detaljplanering för nya bostäder.

Skönhetsrådet fann att den aktuella platsen är väl vald för bostadsbebyggelse och ansåg den valda skalan möjlig. Ur rådets synvinkel var det en brist att såväl planerna för det urbana stråket Lövstavägen och utvecklingen av parkeringsytorna i Smedshagen inte samordnas tydligare med det aktuella planarbetet. Ett större helhetsgrepp som tog hänsyn till såväl den befintliga omgivande miljön som den önskade inriktningen av omstöpa Lövstavägen till en gatumiljö skulle ha bättre förutsättningar att ge ett mer sammanhållet resultat. Detta gäller även parkerings- och

mobilitetsfrågorna som skulle ha allt att vinna på att samordnas. En viktig fråga som då skulle kunna utredas är t.ex. den framtida dragningen av Mäster Karls väg, som förmodligen med gott resultat skulle kunna läggas mellan Smedshagen och dess parkeringsytor istället för den befintliga placeringen. En sådan lösning hade gett förutsättningar för bättre gårdsmiljöer också för de tillkommande bostäderna i det närliggande planarbetet.

Rådet tillstyrkte planerna för nya bostäder längs Lövstavägen, men ansåg att byggnaden mot Mäster Karls väg ska utgå. Denna byggnad ligger på skrå mot resten av projektet och gör ett stort intrång i det som skulle kunna bli en trivsam bostadsgård. Utgår denna del av förslaget kan dessutom den fridlysta misteln som annars skulle tas bort bevaras.

Avslutningsvis ville rådet nämna att all tillkommande bebyggelse bör planeras med integrerade solpaneler som en del av dess gestaltning. Rådet bedömde att detta väl kan inarbetas i det aktuella bostadsprojektet.

Handlingar i ärendet

- SR 2023/95-10 Samrådsbrev
- SR 2023/95-7 Plankarta, samråd
- SR 2023/95-3 Planbeskrivning, samråd
- SR 2023/95-4 Trafikbullenutredning
- SR 2023/95-5 Inventering av mistlar
- SR 2023/95-8 Parkeringsutredning
- SR 2023/95-2 Miljöteknisk markundersökning
- SR 2023/95-6 Vibrationsutredning
- SR 2023/95-9 Solstudie
- SR 2023/95-11 Risk-PM
- SR 2023/95-12 Dagvattenutredning

§ 9

Skarpnäcks Gård 1:1, (Skärgårdsskogen), förslag till detaljplan, 2020-05812

Stadsbyggnadskontoret hade genom remiss begärt Skönhetsrådets yttrande över Skarpnäcks Gård 1:1, (Skärgårdsskogen), förslag till detaljplan, 2020-05812. Anna Olmars, stadsbyggnadskontoret och Maria Engelbrekts, plankonsult, redogjorde för ärendet.

SR 2023/78

Beslut

Beslöt Skönhetsrådet avstyrka förslag till detaljplan.

Uppdrogs åt kansliet att besvara ärendet.

Sammanfattning av ärendet

Planförslaget syftar till att uppföra 900 bostäder, lokaler för centrumändamål, gator, parker, ett parkeringshus och en förskola i Skärgårdsskogen söder om Skarpnäck. Skärgårdsskogen är ett naturområde med mycket höga natur- och kulturvärden som ligger mellan Skarpnäcksstaden och väg 229, Tyresövägen, cirka 10,7 hektar stort. Namnet kommer av att området påminner om en skärgårdsskog bestående av vacker hällmark med inslag av tallar. Inom planområdet finns flera fornlämningar efter Skarpa bys olika gårdar och ett torp samt delar av det äldre färdvägssystemet. Vid uppförandet av Skarpnäcksstaden under 1980-talet sparades miljön och har sedan nyttjats som rekreations- och friluftsområde.

Det historiska utbyggnadsskede som staden befinner sig i med planering av 140 000 bostäder fram till 2030, varav 40 000 bostäder inom tunnelbanans influensområde, medför att blickarna riktas mot ett så relativt sett stort och hittills obebyggt skogsområde som Skärgårdsskogen. Här ville Skönhetsrådet inskjuta att i den mångåriga utbyggnaden av Stockholms förorter har en viktig princip varit att bebyggelsen trappas ned ju längre bort från centrum man kommer. Detta syns även i senare tillägg i form av lägre radhusbebyggelse runtomkring Skarpnäck. Om föreliggande förslag genomförs skulle den högsta bebyggelsen förläggas i områdets utkant, något som strider mot stadens tidigare planeringsprinciper.

I Program för Bagarmossen och Skarpnäck, antaget 2016, föreslogs 550 lägenheter i 4-6 våningar i Skärgårdsskogen. I föreliggande samrådsförslag har exploateringen höjts till 900 bostäder i upp till tio våningar. Baserat på att en lägenhet är 100 kvm har förslagets BTA (bruttotalarea) ökat från cirka 55 000 till cirka 90 000 kvm från program till samråd. Utökningen syns främst genom att bebyggelsen nu föreslås vara betydligt högre än i programmet.

Skönhetsrådet vände sig starkt mot denna utökade exploatering och anser att planerna helt måste omarbetas. Så som de nu presenteras raderar planförslaget det som gör området unikt: bebyggelsen läggs i huvudsak där naturvärdena är som högst och där fornminnena ligger. Den vackra och lättillgängliga skogen byggs sönder och kan inte ersättas genom att hänvisa barn och ungdomar till Flaten eller Orhem på andra sidan motorvägen. Ur ett barnperspektiv kan det konstateras att värdet av att vistas i större sammanhängande grönområden med spännande och oplanerad terräng är grundläggande för barns utveckling och ett behov som ökar i takt med att förtätningstrycket i ytterstaden intensifieras. Den kumulativa effekten av pågående planarbeten runt Skarpnäck gör att

området behövs än mer. Staden kompenserar ofta bortfall av naturmark med anlagd park men här ville rådet understryka vikten av att just variationsrik och oplanerad naturmark och att detta är mycket svårt att kompensera. Vid platsbesök konstaterades att området är välbesökt, inte minst av grupper med småbarn.

Rådet kunde tänka sig viss bebyggelse på platsen för skateparken om den kan flyttas. I övrig bör naturmarken i Skärgårdsskogen bevaras.

Handlingar i ärendet

- SR 2023/78-20 Kungörelse om samråd
- SR 2023/78-18 Planbeskrivning samråd
- SR 2023/78-7 Mobilitetsplan
- SR 2023/78-17 Plankarta samråd
- SR 2023/78-19 Miljökonsekvensbeskrivning
- SR 2023/78-21 Integrerad barnkonsekvensanalys
- SR 2023/78-2 Miljöteknisk markundersökning
- SR 2023/78-3 Radon- och sulfidanalys
- SR 2023/78-4 Markteknisk undersökningsrapport
- SR 2023/78-5 Detaljerad riskanalys
- SR 2023/78-6 PM Geoteknik
- SR 2023/78-10 Utredning sulfidberg
- SR 2023/78-11 Dagvattenutredning kvartersmark
- SR 2023/78-23 Ekologiutredning
- SR 2023/78-8 Översiktlig geoteknisk utredning
- SR 2023/78-9 Trafikutredning
- SR 2023/78-12 Bullerutredning
- SR 2023/78-13 Luftkvalitetsutredning förskola
- SR 2023/78-14 Dagvattenutredning p-hus
- SR 2023/78-15 Övergripande dagvattenutredning
- SR 2023/78-16 Skyfallsutredning
- SR 2023/78-22 Artskyddsutredning fåglar
- SR 2023/78-24 Artskyddsutredning fladdermöss

§ 10

Skärgårdsskogen Skarpnäck inför samråd 20/4

Privatpersoner hade tillskrivit Skönhetsrådet angående planförslag för Skärgårdsskogen, Skarpnäck.

SR 2023/88

Beslut

Beslöts besvara ärendet med remissyttrandet, se §9.

Handlingar i ärendet

- SR 2023/88-1 Skärgårdsskogen Skarpnäck inför samråd 20/4

§ 11**Motion av Markus Berensson (C) om minnesmöbler, KS
2023/394**

SR 2023/89

Beslut

Hänsköts ärendet till nästkommande delegationssammanträde.

Handlingar i ärendet

- SR 2023/89-1 Motion av Markus Berensson (C) om minnesmöbler, KS 2023/394

§ 12**Sekreteraren informerar****Sammanfattning av ärendet**

Sekreteraren informerade om att Antikmagasinet i SVT som han medverkat i om Stadshusets historia sändes 14/4. Programmet finns att se via SVT Play.

Sekreteraren föreläste om Skönhetsrådets historia i Stadshuset under Kulturnatten 22/4.

På Stadshusets hemsida finns två filmer om restaureringsprojekt som sekreteraren medverkar i - förgyllningen av S:t Görans och draken samt lambrekängen i Blå hallen.

Erinrade sekreteraren om rådets utflykt och vårmiddag torsdag 15/6 som kommer att börja med en guidning i Stadshuset med följande visning av Kungliga Konsthögskolan på Skeppsholmen. Dagen avslutas med middag på Torpedverkstaden.

Sekreteraren har blivit inbjuden till ICOMOS globala konferens i Sydney 31/8-7/9 som Sveriges representant i kommittén för 1900-talets kulturarv. För konferensen har sekreteraren erhållit ett resestipendium och den påverkar därför inte rådets ekonomi annat än arbetstiden.

§ 13
Övriga frågor

Beslut

Förelåg inga övriga frågor.

Digitala signaturer

Detta dokument har signerats digitalt av följande personer

Namn	Datum
Monica Christina,Hector	2023-05-11
Magnus Henrik Erkki,Nerlund	2023-05-11
Inga Margareta,Varg	2023-05-11
Eva Gunilla Catharina,Nolin	2023-05-11